

28. jún 2018

Dane na pozitívnej vlne rastu ekonomiky

Prognóza daňových a odvodových príjmov na roky 2018 až 2021 (jún 2018)

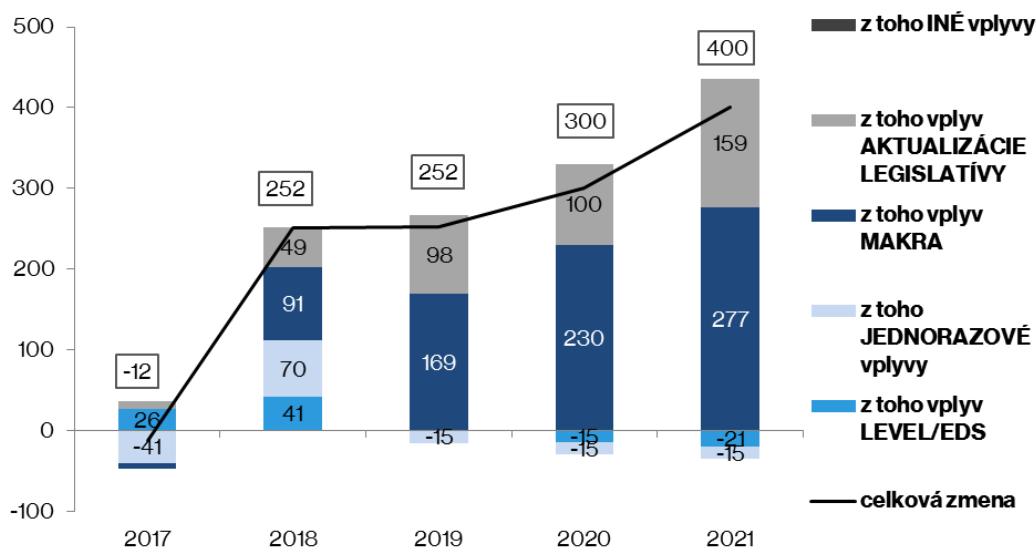
Peter Harvan, Dušan Paur

Aktuálna prognóza zvyšuje daňové príjmy v rokoch 2018 až 2021 o 252 až 400 mil. eur. (0,28 až 0,37 % HDP) v porovnaní s februárom. Až dve tretiny výnosu prináša makroekonomická prognóza. Tá pôsobí hlavne cez trh práce, ktorý láme historické rekordy. Oproti predchádzajúcej prognóze sa zlepšila efektívnosť výberu DPH ako aj odhad vyrovnanie korporátnej dane za rok 2017. Aktualizácia legislatívy zvyšuje príjmy najmä od budúceho roku. Pozitívny vývoj sa prejaví najmä na príjmoch Sociálnej poisťovne a verejného zdravotného poistenia.

Silný rast príjmov na celom horizonte

V porovnaní s februárovou prognózou navyšujeme odhad daňových a odvodových príjmov v rokoch 2018 až 2021 o 252 až 400 mil. eur (Graf 1). Na zvýšenie odhadu príjmov má vplyv najmä rastúca ekonomika, pozitívny vývoj na trhu práce, ale aj aktualizácia legislatívy. Celkový príspevok efektívnych daňových sadzieb je približne neutrálny. Prognóza zohľadňuje výber daní do mája a júnovú makroekonomickú prognózu¹.

Graf 1: Zmena prognózy daňovo-odvodových príjmov oproti februáru 2018 (v mil. eur)



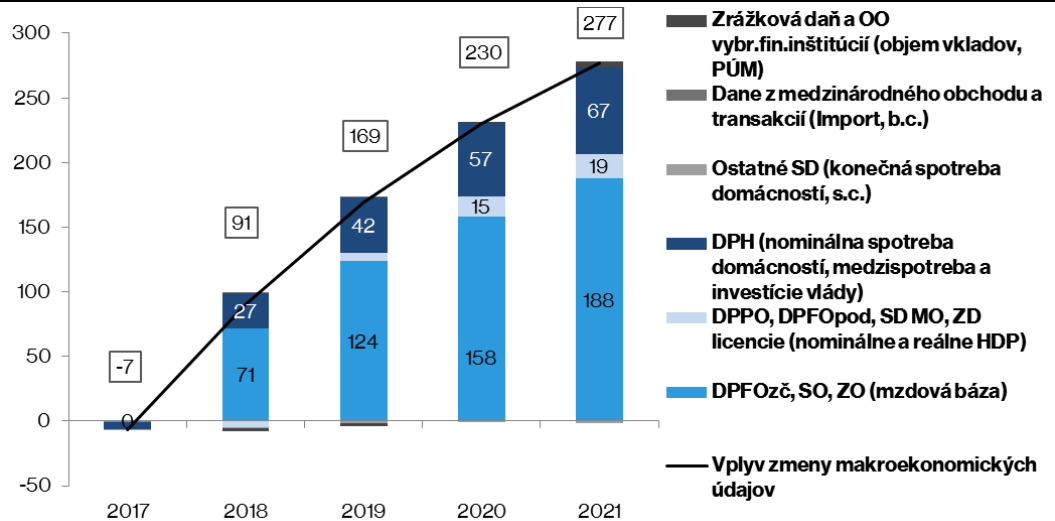
zdroj: IFP, UloziskoIFP

Hlavnú úlohu hrá opäť trh práce

Makroekonomická prognóza má pozitívny vplyv na daňové základne a následne na výber daní na celom horizonte prognózy (Graf 2). Hlavným ťahúňom je pretrvávajúci pozitívny vývoj na trhu práce, ktorý priamo ovplyvňuje odvody a daň z príjmov fyzických osôb (DPFO). Vyššie disponibilné príjmy domácností sa pretavujú do ich silnejšej spotreby a výberu DPH. Z revízie makrozákladní vyplýva negatívna úprava prognózy niektorých spotrebných daní.

¹ Viac v komentári k makroekonomickej prognóze <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=11793>

Graf 2: Vplyv makroekonomickej prognózy na aktualizáciu odhadu daní² (v mil. eur)

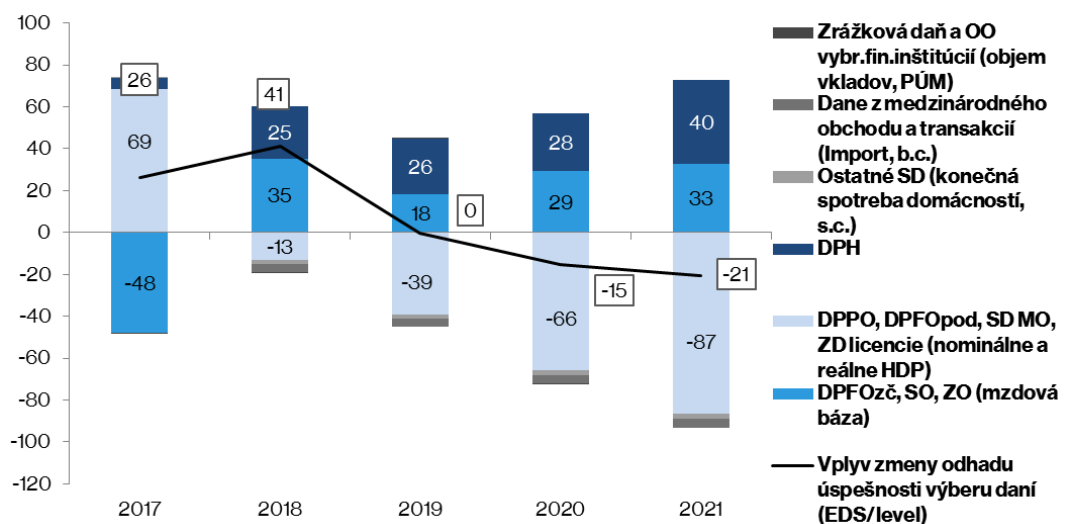


zdroj: IFP, UloziskoIFP

Vplyv EDS je neutrálny

Celkový príspevok efektívnych daňových sadzieb je približne neutrálny. (Graf 3). Lepšie vyrovnanie DPPO v roku 2017 kompenzuje v nasledujúcich rokoch slabší rast ziskovosti firiem, čo sa prejavuje na nižšej EDS tejto dane. Za revíziou EDS pri sociálnych odvodoch v roku 2017 je pozitívny vplyv legislatívy. V roku 2018 príjmy z odvodov a DPFO predbiehajú rast mzdovej bázy, čo vedie k pozitívnemu príspevku EDS na celom horizonte prognózy. Aktuálna EDS dane z pridanej hodnoty za prvý kvartál 2018 prekonáva úroveň z februárovej prognózy.

Graf 3: Vplyv zmeny odhadu úspešnosti výberu (EDS) na prognózu daní (v mil. eur)



zdroj: IFP, UloziskoIFP

Pomáha aj nová a aktualizovaná legislatíva

Aktualizovaný odhad legislatívy zvyšuje príjmy na celom horizonte prognózy (Tabuľka 1). Daň z poistenia od roku 2019 nahradí exitujúci odvod z poistného.³ Ročné zúčtovanie sociálnych odvodov navyšuje príjmy od roku 2021. Na základe údajov za rok 2017

²Dane sú zaradené do jednotlivých kategórií podľa toho, ktorý makroekonomický agregát má na ne najvýraznejší vplyv. SD = spotrebné dane, DPFOpod = DPFO podnikanie, DPFOzč = DPFO závislá činnosť, SD MO = spotrebná daň z minerálnych olejov, SO= sociálne odvody, ZO= zdravotné odvody.

³V rámci legislatívnych vplyvov sa nachádza aj odvod z PZP, ktorý už existoval ako nedaňový príjem a je z titulu metodologickej zmeny od júnového výboru preklasifikovaný na daňový príjem.

revidujeme aj vplyv zvýšenia stropov na sociálnych odvodoch a vplyv zmien v uplatňovaní paušálnych výdavkov pre živnostníkov (podrobnejšie v Boxe 1).

Tabuľka 1: Legislatíva zapracovaná v prognóze (v mil. eur)

Opatrenie (v mil. eur)	ESA 2010				
	2017	2018	2019	2020	2021
1. Nová legislatíva		27	81	85	147
Daň z poistného			74	76	78
Zrušenie odvodu z poistného			-20	-20	-20
Odvod z PZP (preklasifikovanie z nedaňového na daňový príjem)		27	28	29	30
Ročné zúčtovanie sociálnych odvodov					59
Index daňovej spoľahlivosti			0	0	0
Duálne vzdelávanie (DPPO)			-	-	-
2. Aktualizácia platnej legislatívy	10	22	16	15	12
Zavedenie 13. a 14. platu (1.5.2018)		2	4	4	3
SO - zvýšenie stropov z 5 na 7 násobok PM	25	26	26	25	24
ZO - zrušenie stropov	6	9	8	6	3
ZO - OOP a zmena výpočtu OOP	2	-3	-5	-7	-9
Zrušenie OOP na ZO pre zamestnávateľa	0	-2	3	5	7
Odvod z poistného	0	11			
Paušálne výdavky	-21	-21	-21	-21	-21
Aktualizácia DPPO	-3	0	1	4	6
VPLYV LEGISLATÍVY SPOLU	10	49	98	100	159
VPLYV LEGISLATÍVY SPOLU (% HDP)	0,01	0,05	0,10	0,10	0,15

zdroj: IFP, UloziskoIFP

Box 1: Vplyv legislatívnych zmien v uplatňovaní paušálnych výdavkov SZČO

V roku 2017 vstúpila do platnosti legislatívna zmena, ktorá upravuje výšku paušálnych výdavkov (ďalej PV) pre SZČO. Návrh priniesol zvýšenie daňovo uznateľných výdavkov zo 40 % na 60 % zdaniteľných príjmov a posunul ich hranicu z 5 tis. eur na úroveň 20 tis. eur. Prvýkrát si mohli SZČO uplatniť upravené PV za rok 2017. PV mali znížiť administratívnu záťaž ako aj posilniť motiváciu SZČO priznávať zdaniteľné príjmy.

Negatívny vplyv opatrenia na fiškálne príjmy revidujeme na 34,2 mil. eur. Pôvodná kvantifikácia zo septembra 2016 rátala s výpadkom 13,4 mil. eur vzhľadom na slabý vplyv minulých opatrení zameraných na zvýšenie fiškálnych príjmov⁴. Podané daňové priznania k máju 2018 za **80 % SZČO za rok 2017 ukazujú výpadok 28,9 mil. eur.** Na zvyšok daňovníkov s odloženým priznaním predpokladáme dodatočný výpadok 5,3 mil. eur.

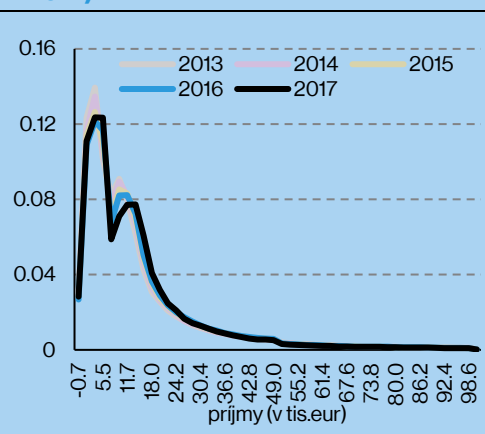
Väčší výpadok vyplýva z vyšších daňovo uznateľných výdavkov pri nezmenených príjmoch SZČO. V roku 2017 sa zvýšil počet živnostníkov, ktorí si uplatňujú PV zo 180 tis. na predbežnú úroveň 204 tis.⁵. Zároveň distribúcia výdavkov zaznamenala posun k hranici 20 tis. eur (Graf 5). Živnostníci si tak začali uplatňovať vyššie výdavky. Zároveň **priznané príjmy SZČO zavedením paušálnych výdavkov stagnujú.** Medziročný nárast príjmov

⁴ Obmedzenie stropu pri paušálnych výdavkoch v roku 2013 na 5 040 eur malo napriek očakávaniam pozitívneho fiškálneho vplyvu vo výške 19,5 mil. eur, minimálny až neutrálny vplyv

⁵ Počet živnostníkov, ktorí si zaškrtili v daňovom priznaní, že si uplatňujú paušálne výdavky. Údaje za rok 2017 nie sú kompletne. Chýba ešte cca 20 % priznaní hlavne z dôvodu odkladov.

v roku 2017 je na úrovni 1,3 %. V rovnakom období stúpili príjmy firiem mimo veľké daňové subjekty o 9,3 %⁶. Príjmy SZČO sú napriek rastu ekonomiky približne na stabilnej úrovni od roku 2013.

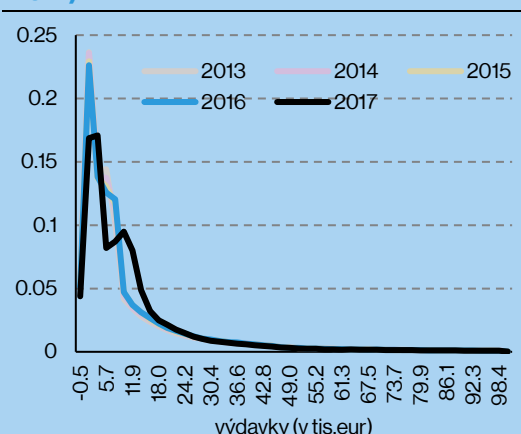
Graf 4: Distribúcia príjmov SZČO, odhad pravdepodobnostného rozdelenia (2013 – 2017)



Zdroj: DP typ B, UloziskoIFP

Pozn.: údaje za rok 2017 sú predbežné a pokrývajú cca 80 % z celkového počtu subjektov

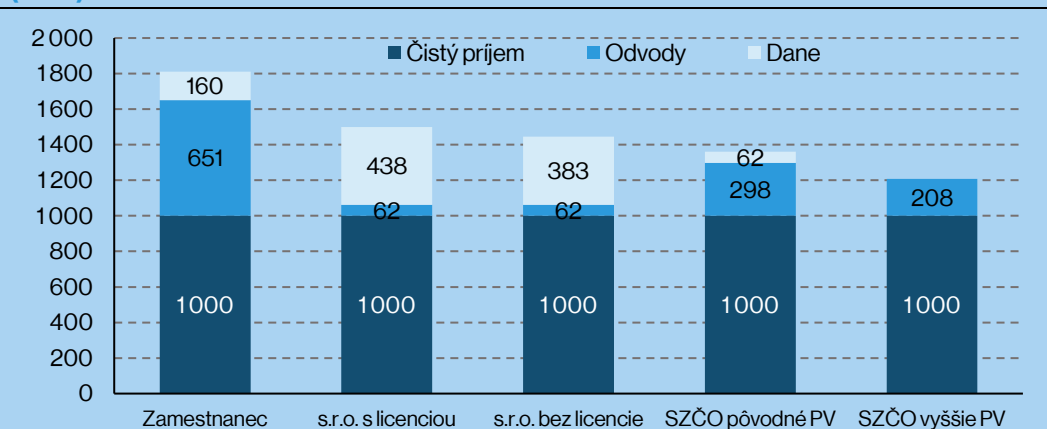
Graf 5: Distribúcia výdavkov SZČO, odhad pravdepodobnostného rozdelenia (2013 – 2017)



Zdroj: DP typ B, UloziskoIFP

V porovnaní s bežným zamestnancom a firmou je daňovo-odvodové zaťaženie SZČO v praxi nižšie. Porovnáваме daňovo odvodové náklady na rovnakú čistú mzdu pre tri typy osôb (zamestnanec, SZČO, a jednoosobová s.r.o.). Najvyššie daňovo-odvodové zaťaženie je pri vyplácaní mzdy zamestnancom, najnižšie pri SZČO. Pri čistom príjme 1000 eur mesačne predstavujú dodatočné daňovo odvodové náklady 811 eur pri zamestnancovi a iba 208 eur pri SZČO.

Graf 6: Porovnanie daňovo-odvodového zaťaženia pri čistom mesačnom príjme 1 000 eur (2017)



Zdroj: DP typ B, UloziskoIFP

Pozn.: metodika nadväzuje na štúdiu OECD The tax treatment of Non-standard Work (v čase písania ešte nebola publikovaná)

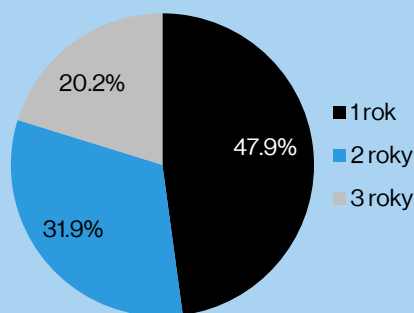
Pri s.r.o. je báza hrubý zisk pred zdanením

Pri SZČO uvažujeme o subjekte, ktorý funguje viac ako 1 rok (podlieha sociálnym aj zdravotným odvodom). Pri SZČO je čistá mzda príjem očistený o zaplatené dane a odvody.

⁶ Indikatívny údaj z DP za rok 2017.

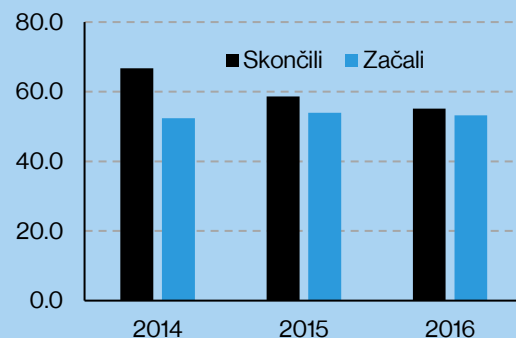
V kontexte posilňujúceho ekonomického cyklu, od roku 2014 klesá počet SZČO, ktorí ukončili svoju činnosť. Zatiaľ čo v roku 2014 skončilo až 67 tis. SZČO, v roku 2016 to už bolo iba 55 tis., pri stabilnom počte novo začínajúcich. Tí SZČO, ktorí skončili, tak urobili spravidla predtým, ako začali platiť sociálne odvody, teda po ukončení prvého roka.

Graf 7: Dĺžka existencie SZČO pred ukončením živnosti k 2016



Zdroj: DP typ B, UložiskoIFP

Graf 8: Prírastky a úbytky počtu SZČO (tisíc)



Zdroj: DP typ B, UložiskoIFP

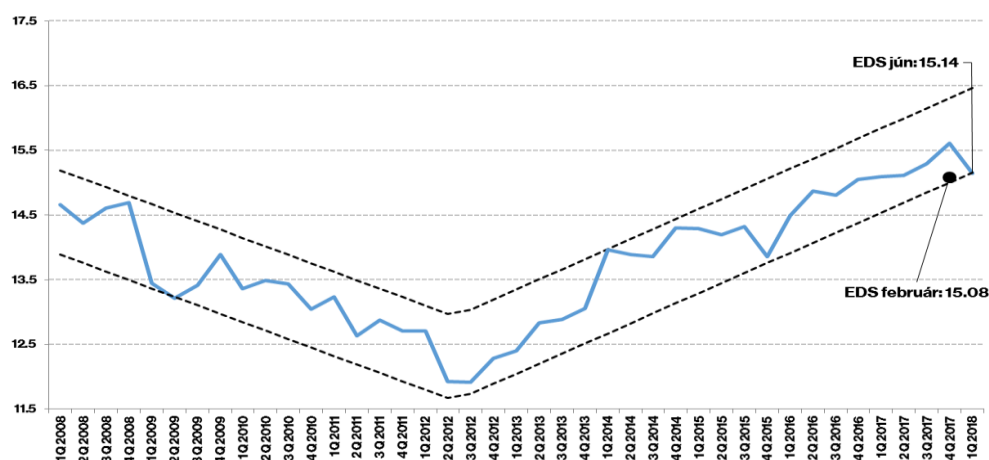
Lepšie vyrovnanie DPPO za 2017

Na základe lepšieho vyrovnanja korporátnej dane za rok 2017 zvyšujeme aktuálny výnos na roky 2017 a 2018. Vyrovnanie firiem z doteraz podaných daňových priznaní⁷ prekonal februárové predpoklady. Nahor revidujeme aj odhad vyrovnanja pre firmy s odkladom⁸. Na horizonte prognózy je lepšie vyrovnanie za rok 2017 kompenzované pomalším rastom ziskovosti firiem, ktorý tlmí rast aktuálneho výnosu korporátnej dane.

Rast výnosu DPH pri udržaní úspešnosti výberu

Oproti februárovej daňovej prognóze uvažujeme s vyššou úspešnosťou výberu DPH. Výnos DPH v roku 2018 zvyšujeme na základe aktuálneho hotovostného plnenia a jednorazovo sa v príjmoch pozitívne prejaví aj kontrolná činnosť Finančnej správy SR. Prognóza na roky 2019 až 2021 predpokladá ďalší rast výnosu DPH podporený akcelerujúcou spotrebou domácností a udržaním úspešnosti výberu dane na úrovni odhadu za prvý štvrťrok 2018.

Graf 9: Efektívna daňová sadzba DPH (%)



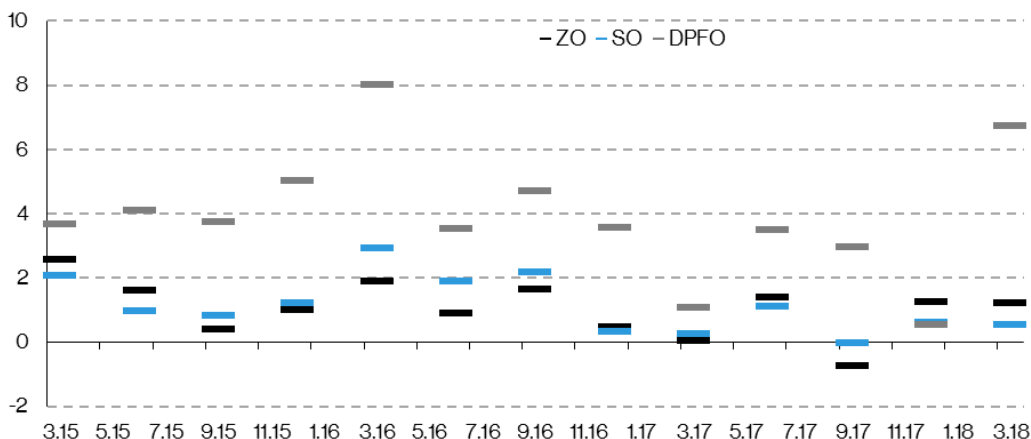
zdroj: IFP, UložiskoIFP

⁷ Približne 150 tisíc firiem, ktoré podali daňové priznanie do konca mája. Z hľadiska objemu ide približne o 55 % z celkovej daňovej povinnosti na základe porovnania s rokom 2016.

⁸ Odklady podania daňového priznania za rok 2017 do 30.6. respektíve 30.9.2018.

Pozitívny vývoj na trhu práce významne zvyšuje príjmy. Výnos DPFO zo závislej činnosti ako aj zdravotné a sociálne odvody v prvom štvrťroku 2018 prekonávajú silný rast mzdovej bázy (Graf 10). V rokoch 2019 až 2021 predpokladáme rast odvodov v súlade s mzdovou bázou.⁹ Príjmy z DPFO sú v rokoch 2019 - 2021 tlmené vyšším rastom životného minima, na ktoré je napojená aj úroveň nezdaniteľnej časti základu dane.

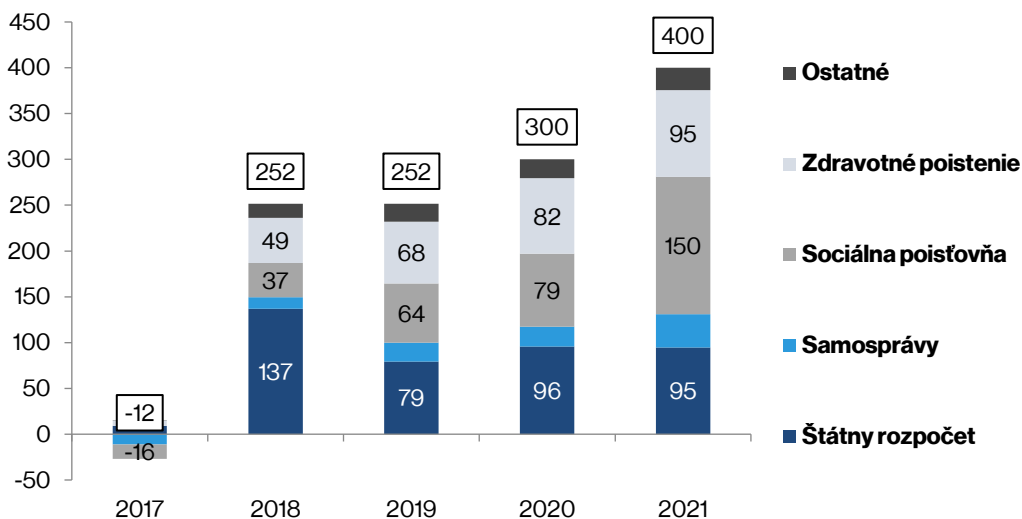
Graf 10: Porovnanie previsov skutočných príjmov zo ZO, SO a DPFO nad rastom mzdovej bázy (v p.b.)



zdroj: IFP, UloziskoIFP

Oproti februárovej prognóze mierne revidujeme celkový odhad výnosu spotrebných daní nadol, najmä výnos z liehu a minerálneho oleja (MO). Kým lieh je poznačený plnením v priebehu roka 2018, výnos spotrebnej dane z MO upravujeme v súlade s reálnym rastom HDP. Ostatné spotrebné dane sa vyvíjajú v súlade s februárovým odhadom.

Graf 11: Vplyv zmeny prognózy na vybrané subjekty verejnej správy (v mil. eur)



zdroj: IFP, UloziskoIFP

Ministerstvo financií SR v súlade s ústavným Zákonom o rozpočtovej zodpovednosti aktualizuje a zverejňuje prognózy daňových a odvodových príjmov. Tieto prognózy boli

⁹ Viac v Boxe 1 komentára <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=10738>.

prerokované na zasadnutí [Výboru pre daňové prognózy \(VpDP\) 21. júna 2018](#). KRRZ, NBS, Infostat, SISP, Tatrabanka, ČSOB a UniCreditBank označili prognózu za realistickú.

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

Detailné údaje o vývoji jednotlivých daňových príjmov na horizonte prognózy ako aj rozbitie príspevkov jednotlivých faktorov k aktualizácii prognózy, či podkladové údaje k jednotlivým dátam v komentári sú k dispozícii na [UložiskoIFP](#)

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.